

ochranu rasy, zákony na ochranu duchovného vlastníctva, trestnoprávnu ochranu hospodárskeho zriadenia, stručný vývoj uh. obč. práva, základné princípy zákonov občianskoprávných, obmedzenie súkromného vlastníctva, zákony dotýkajúce sa obligačného práva, charakteristiku obchodného zákona, zmienku o reforme obchodných spoločností, zákony upravujúce právne postavenie zamestnancov i zamestnávateľov, minimálne mzdy, ochranu rodiny, zásady sporového i mimosporového pokračovania i organizácie súdnej.

Už aj z uvedeného je zrejmé, že autor sa pokúša podať celkový i keď stručný obraz právneho poriadku Maďarského štátu so zreteľom na historický vývoj a hlavne na stále zdôrazňovanú 1000 ročnú kontinuitu. Informatívny ráz práce oslobodzuje autora od povinnosti vyčerpávajúceho podania všetkých dôležitejších zákonov a iných noriem, nemôže ho však ospravedlniť pred výtkou tendenčného vyzdvihovania skutočných i domnelých svetlých stránok právneho poriadku uhorského i maďarského. Zjavný zámer i jeho prevedenie zaraďuje túto prácu do bohatej série propagačnej literatúry, ktorá neváha operovať aj metódami nevedeckými. Ak jej venujeme pomerne veľa pozornosti, robíme tak len preto, aby sme poukázali na potrebu systematického sledovania a rozboru aj tohto druhu literatúry, ktorá je často jedinou informátorkou málo informovanej cudziny.

—pp—

Judikatúra

Občianske rozhodnutia hlavných súdov v Bratislave a v Prešove.

28.

Súkromnoprávna zodpovednosť za náhradu škody je daná aj vtedy, ak niekto síce nevedel, že svojim konaním môže zapríčiniť bezprávnú škodu, ale podľa konkrétneho prípadu bol povinný s takou možnosťou rátať a podľa toho sa zachovať.

(Rozh. Hlavného súdu v Bratislave z 2. III. 1944, č. Rv 4/44.)

Žalobník mal salaš, na ktorom zasa ovčiarskeho psa. Dňa 21. VI. 1942 ráno valach žalobcov išiel s týmto psom stopovať zlodeja, ktorý deň predtým ukradol mu z koliby rôzne veci. Pritom pes zaviedol valacha cez les až na lúku zv. K. S. Pes bežal pred valachom a keď došli na túto lúku, valach bol blízko okraja lesa, kým pes bol pred ním na niekoľko krokov. V tom žalovaný, ktorý bol v blízkosti na postriežke, strelil na psa a zabil ho. Preto žiadal žalobník na žalovanom náhradu škody 1.000 Ks.

Žalovaný bránil sa tým, že psa tohoto zastrelil oprávnene,

lebo považoval ho dôvodne za túlavého psa, keďže šiel bez sprievodu osoby, nebol opatrený brcom, brechajúc hľadal stopu zveriny, pričom vyplašil aj dvoch srncov a tak poľoval.

Prvý súd žalobe vyhovel v tom smysle, že prisúdil žalobníkovi náhradu škody v sume 400 Ks. Z dôvodov:

Podľa ustálenej súdnej praxe za túlavého psa treba považovať každého psa, ktorý sa na cudzom poľovnom území bez pána alebo bez dostatočného dozoru slobodne túla alebo tam honí. V danom prípade bude tedy rozhodujúce, či zastrelený pes bol túlavý, prípadne či žalovaný uväziac všetky dané okolnosti, za ktorých psa zastrelil, mohol ho považovať za túlavého. Ako to súd zistil, žalovaný zastrelil psa vtedy, keď tento bol v spoločnosti valacha a keď tohoto žalovaný musel vidieť, lebo súd nemá dôvodu neveriť valachovi, že stál tam, kde súdu pri ohliadke ukázal. Ináč blízko tohoto miesta, kde žalovaný bol na postriežke, bol salaš, o ktorom žalovaný vedel, lebo musel počuť zvončeky oviec a tak musel predpokladať, že pri ovciach je aj ovčiarsky pes. Keď potom videl na lúke ovčiarskeho psa práve ako vybehol z lesa, mohol predpokladať, že je zo salaša a že zabehol do jeho revíru pre stratenú alebo zblúdilú ovcu. Tieto skutočnosti musely u žalovaného vzbudiť tú domnienku, že sa nejedná o túlavého psa a keď napriek tomu žalovaný psa zastrelil, spôsobil žalobcovi škodu a preto je povinný dať mu náhradu. Skutočnosť, že zastrelený pes nemal brco — ako to poľovný zákon nariaďuje — tiež neexkulpuje žalovaného, lebo keď pastiersky pes nemá brco a pohybuje sa v poľovnom území, má byť majiteľ takého psa pokutovaný. Majiteľ poľovky nie je ale nijako oprávnený takého psa bez všetkého zastreliť, najmä keď všetky okolnosti nasvedčovali tomu, že pes nie je túlavý. Čo sa týka hodnoty zastreleného psa, súd vzal za smerodajnú výpoveď bývalého vlastníka psa J. K., že totiž pes mal hodnotu 400 Ks, ktorú skutočnosť aj svedok J. D. nepriamo potvrdil.

Odvolaací súd žalobu zamietol. Z dôvodov:

Sporné bolo medzi stranami len to, či sa tu jedná o túlavého psa, respektíve o psa, ktorý kritického dňa poľoval. Podľa zák. čl. XX/1883 na poľovnom revíre najdeného túlavého psa vyhubiť môže osoba oprávnená k poľovke, avšak súdna prax ide v tom smere ešte ďalej a oprávňuje poľovníka ako na dôkaz, že žalovaný toho psa nemohol považovať za túlavého psa dobromyseľne považovať. V súdnom prípade poukazovala žalujúca strana na výpovede svedkov J. D. a J. T. ako na dôkaz, že žalovaný toho psa nemohol považovať za túlavého. Svedok J. D. udal, že žalovaný odstrelil psa, hoci tento bol iba na 5 krokov pred ním a hoci žalovaný mohol pritom svedka vidieť. Svedok J. T. udal, že predmetného psa ako hájnik nikdy predtým v hore nevidel, a že sa ten pes o zver nestaral ani keby ho bol huckal. Avšak podľa vyššie uvedeného

nie je sporozhodujúce, či tento pes kritického dňa poľoval alebo nie, či teda bol skutočne túlavým psom, ale len to, či ho v danom páde mohol žalovaný za túlavého psa považovať. Jedine z toho, že svedok J. D. udal, že ho žalovaný z postriežky mohol vidieť, nevysvitá, že by tomu tak aj bolo a že by žalovaný musel súčasne s psom zbadat' aj to, že tento je v doprovode človeka a tak že sa nejedná o psa túlavého. Ba práve tá okolnosť, že žalovaný sa vzdialenosti viac ako 70 krokov na predmetného psa strelil a to guľou podporuje jeho obranu, že v okamihu odstrelu psa, vzdialeného na pár krokov od svedka, tohoto nevidel. Je totiž málo pravdepodobné, že by aj sebalepší poľovník z tak veľkej vzdialenosti bol vystrelil na psa bez toho, aby vzal na seba riziko ohrozenia života človeka, len na pár krokov od cieľa vzdialeného, keď by bol toho človeka skutočne videl. Tá zase okolnosť, že vo vzdialenosti pár sto krokov od postriežky bol salaš, z ktorého podľa výpovede svedka J. T. žalovaný musel počuť hrkot oviec a brechtos psa, je tuná irrelevantná, lebo pes žalobcu vybehol z lesa na lúku pred postriežkou bez brca a tak aj keď by bol všeobecne známy pred bielej rasy ovčiarskej, aj vtedy práve z ohľadu na to, že nemal brca, mohol ho žalovaný dobromyseľne považovať za túlavého psa. Berúc toto všetko do úvahy, nariadil odvolací súd podľa § 371 Osp. sprisahanie žalovaného a tak prijal za dokázané, že žalovaný dobromyseľne považoval psa za túlavého. Podľa toho nie je žalovaný povinný odškodniť žalobníka.

Hlavný súd obnovil rozsudok prvého súdu. Z dôvodov:

Predmetom sporu je náhrada škody, ktorú žalovaný spôsobil žalobníkovi tým, že podľa jeho tvrdenia neoprávnene zastrelil jeho ovčiarskeho psa. Podľa toho sporový nárok je založený na súkromnoprávnom delikte, ktorý mimo prípadov takzv. objektívneho ručenia, o aké v súdnej veci neide, predpokladá u žalovaného zavinenie. Preto je správne východisko odvolacieho súdu, že ak žalovaný bez svojej viny mohol sa domnievať, že ide o túlavého psa, za škodu spôsobenú jeho zastrelením súkromnoprávne by nebol zodpovedný. Odvolací súd záver o nedostatku zavinenia žalovaného založil na tom, že žalovaný strelil na psa zo vzdialenosti 72 krokov a že tedy valach žalobníka J. D. bol od psa vzdialený len asi 4--5 krokov. Z toho podľa názoru odvolacieho súdu treba uzatvárať, že žalovaný J. D. nevidel, lebo nemožno o žalovanom predpokladať, že by ináč bol strelil zo vzdialenosti, pri ktorej výstrelom mohol ohroziť človeka od cieľa len nepatrne vzdialeného. Toto dôvodenie nebralo do ohľadu, že platné právo viaže súkromnoprávnu zodpovednosť aj na nevedomú vinu, ktorá je daná vtedy, ak niekto síce nevedel, že svojim konaním môže zapríčiniť bezprávnú škodu, ale podľa okolnosti konkrét-

neho prípadu bol povinný s takouto možnosťou rátať a podľa toho sa zachovať. O takýto prípad ide v súdnej veci. Podľa smerodajných skutkových zistení zastrelil žalovaný psa v tom okamihu, keď vybehol z lesa asi na 9 krokov, ostal stáť a J. D. bol za ním z lesa asi na 4 kroky. Žalovaný keďže sám zdôraznil, že pri takýchto okolnostiach výstrelom na psa mohol byť ohrozený aj J. D., práve z tohoto dôvodu mal počítať aj s tým, že v bezprostrednej blízkosti psa môže byť človek, a preto, keď ho aj hneď nevidel, mal s výstrelom aspoň na chvíľku čakať. Tým by sa žalovaný nebol pozbavil možnosti použiť svojho práva na zastrelenie psa, ak by sa ukázalo, že tento je bez dozoru, lebo však žalovaný strieľal guľkou a tak mohol psa trafiť a zastreliť aj v neskoršom okamihu, hoci na väčšiu vzdialenosť. Keďže žalovaný túto starostlivosť nezachoval, nielen že ohrozil, čo aj nevedome, telesnú integritu J. D., ako to sám vlastne nepriamo priznáva, lež aj zastrelil psa ako túlavého, hoci tento bol v bezprostrednej blízkosti a pod dozorom pána (valacha) a preto v smysle § 14 zák. čl. XX/1883 objektívne za túlavého považovaný byť nemohol. Z toho plynie, že žalovaný zastrelil psa žalobníka porušením povinnej starostlivosti, preto je zodpovedný za škodu a žalobný nárok čo do právneho základu obstojí po práve. Pritom irrelevantná je tá okolnosť, že pes žalobníka v kritickom čase nebol označený podľa § 16, ods. 3 zák. čl. XX/1883, lebo prestúpenie tejto povinnosti samo o sebe neopodstatnilo kvalifikáciu tohoto ovčiarkeho psa ako túlavého.

Z týchto dôvodov bolo treba dovolacej žiadosti žalobníka vyhovieť a obnoviť vo výroku správny rozsudok prvého súdu.

Prehľad časopisov

a) slovenských:

Hospodárske rozhľady, roč. XIX., čís. 7—8.: Dr. V. Zamarovský: Slovenský vnútorný obchod v prvom polroku 1944. — Dr. Pavol Beňovský: Obchodná politika v službách zaobstarávania práce. — Dr. Ján Žák: Slovensko ako tranzitné územie. — Mikuláš Lichard: Hmotná zodpovednosť podnikateľa v sociálnom poistení. — Viktor Zušťjak: Ústredné nákladné nádražie v Bratislave.

Hospodárska obroda, roč. IV., čís. 2.: Pravý význam socializácie. — Ing. C. A. Paldia: Vojnové a povojnové problémy. — Dr. Michal Salatňay: Hospodársko-vývojový a sociálny význam poľnohospodárstva a jeho problematika v rámci náuk a systémov. — Dr. Jozef Kosorin: Poľnohospodársky priemysel — ako postrach a ako samozrejmosť. — Problémy nášho poľnohospodárstva. — Ing. Ondrej Kozuch: Pôdoznalecký prieskum Horehronia. — Ing. Jozef Novyvedlák: Vzťah medzi metódou zisťovania dojivosti a presnosťou výsledku a kontrola dojivosti v praxi. — Odborné názvoslovie.

b) českých:

Právnik, roč. LXXXIII., seš. 7.: Sedemdesáté narozeniny univ. prof. Dr. Jiřího Hoetzla (Doc. Jaroslav Janovský). — Dr. František Poláček: Zlý úmysl v trestní praxi.